

11. 9. 2007

ID: 50164

Rozpuštění sdružení

Ustanovení § 841 obč. zák. zakládá nároky účastníků rozpuštěného sdružení na vypořádání, nikoli jejich povinnost vypořádat všechny věci v podílovém spoluvlastnictví, které i při zániku sdružení trvá dál, neboť zákon zánik podílového spoluvlastnictví se zánikem sdružení nespojuje.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 666/2006, ze dne 29.6.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce V. Z., zastoupeného advokátem, proti žalovanému R. R., zastoupenému advokátem, o návrhu žalobce na zaplacení částky 43.836,30 Kč s příslušenstvím a protinávrhu žalovaného na zaplacení částky 220.710,10 Kč, vedené u Okresního soudu v Prachaticích pod sp. zn. 8 C 378/2002, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. listopadu 2005, č. j. 22 Co 2384/2005-160, tak, že dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. listopadu 2005, č. j. 22 Co 2384/2005-160, se v rozsahu, v němž směřuje do výroku o nákladech řízení, odmítá. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. listopadu 2005, č. j. 22 Co 2384/2005-160, se ve výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně v odstavci IV. změněn tak, že se zamítá návrh žalovaného na zaplacení částky 47.565,10 Kč, a ve výroci o náhradě nákladů řízení mezi účastníky a ve vztahu k České republice zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací krajskému soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Prachaticích (soud prvního stupně) rozsudkem ze dne 15. 7. 2005, č. j. 8 C 378/2002-137, (vydaným poté, co jeho předchozí rozsudek ve věci ze dne 3. 7. 2003, č. j. 8 C 378/2002-37, byl zrušen usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 3. 2004, č. j. 22 Co 63/2004-62), ve výroku pod bodem I. uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 29.698,75 Kč, ve výroku pod bodem II. zamítl návrh žalobce co do žalované částky 14.137,55 Kč a co do úroku z prodlení ve výši 0,05 % z částky 43.836,60 Kč, ve výroku pod bodem IV. uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému částku 91.401,50 Kč a ve výroku pod bodem V. zamítl návrh žalovaného co do částky 129.308,60 Kč; dále rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III., VI., VII., VIII.).

V řízení před soudem prvního stupně bylo zjištěno, že účastníci uzavřeli dne 1. 2. 1998 smlouvu o sdružení podle § 829 občanského zákoníku doplněnou dodatkem č. 1 ze dne 3. 8. 1998 (dále jen „smlouva o sdružení“), v níž se dohodli vystupovat společně pod obchodním jménem C. spol. Z důvodu ukončení činnosti sdružení pak dne 10. 4. 2000 uzavřeli dohodu o narovnání, v níž se mimo jiné dohodli, že se budou na úhradě závazků sdružení podílet každý jednou polovinou. Dále bylo dohodou o narovnání sjednáno, že do 30. 6. 2000 budou probíhat jednání ohledně vymáhání pohledávek sdružení a poté dojde ke konečnému vyrovnání závazků a pohledávek. Při posuzování důvodnosti nároků žalobce a žalovaného skládajících se z jednotlivých dílčích nároků vycházel soud prvního stupně zejména ze znaleckého posudku Ing. Z. Č. a spisů vedených u Okresního soudu v Prachaticích a vzal za prokázáno, že žalobce uhradil na závazcích sdružení částku v celkové výši 115.120,50 Kč, když zaplatil S. Š. částku 6.000,- Kč, Pozemkovému fondu České republiky částku 12.000,- Kč a společnosti S., a. s., částku 97.120,50 Kč, a žalovaný uhradil částku 55.723,- Kč společnosti V. S. B., a. s. Z uvedeného soud prvního stupně dovodil, že uplatněný nárok žalobce vůči žalovanému je důvodný co do výše 29.698,75 Kč, neboť žalobce zaplatil na úhradách závazků sdružení o 59.397,50 Kč více než žalovaný.

Vzájemný návrh žalovaného shledal soud prvního stupně důvodným co do výše 91.401,50 Kč. Tato suma zahrnuje částku 16.741,- Kč, kterou žalovaný zaplatil za opravu automobilu F. T., jenž však nebyl ve vlastnictví sdružení, jak se žalovaný mylně domníval, nýbrž ve vlastnictví žalobce, čímž na straně žalobce došlo k bezdůvodnému obohacení na úkor žalovaného, a částku 74.660,50 Kč odpovídající jedné polovině vráceného odpočtu DPH za rok 1999, jak soud zjistil z účetnictví sdružení a znaleckého posudku. Co se týče zbývajících částky ve výši 129.308,60 Kč uplatňované žalovaným, uzavřel soud prvního stupně, že částka 27.861,50 Kč představující jednu polovinu částky uhrazené žalovaným společností V. S. B., a. s., byla zohledněna v rámci posouzení odůvodněnosti žalobcova nároku, a požadoval-li žalovaný podíl na zisku sdružení za rok 1999 ve výši 101.447,10 Kč, shledal soud prvního stupně, že žalovanému naopak vznikl vůči sdružení závazek ve výši 234.188,92 Kč.

K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací rozsudkem ze dne 4. 11. 2005, č. j. 22 Co 2384/2005-160, v napadeném výroku pod bodem II. rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ohledně zamítnutí návrhu a změnil ohledně úroku z prodlení tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci úrok z prodlení ve výši 7 % z částky 43.836,60 Kč za dobu od 18. 7. 2002 do 8. 11. 2002 a z částky 15. 974,80 Kč od 9. 11. 2002 do zaplacení. V napadeném výroku pod bodem IV. odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že „se zamítá návrh žalovaného na zaplacení částky 47.565,10 Kč a co do částky 43.836,40 Kč se rozsudek soudu prvního stupně zrušuje a v tomto rozsahu se řízení zastavuje“. Odvolací soud dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud konstatoval, že žalovaná částka ve výši 43.836,30 Kč nebyla žalobcem ani po výzvě soudu prvního stupně v předchozí fázi řízení blíže specifikována, a není tak zřejmé, z jakých konkrétních nároků se tato částka skládá. Vyplývá-li tedy z provedeného dokazování, že žalobce zaplatil na závazcích sdružení více, než požaduje v žalobním návrhu, odvolací soud, vycházející z teze, že vymezení žalobního návrhu je plně v dispozici žalobce, dospěl k závěru, že žalobce nepožaduje celý obnos, jenž by jinak požadovat mohl.

Odvolací soud dovodil, že při posuzování nároků žalobce a žalovaného je třeba vycházet z dohody o narovnání uzavřené mezi účastníky dne 10. 4. 2000 (dále jen „dohoda o narovnání“), již shledal platnou, a nepřihlížel k ujednáním obsaženým ve smlouvě o sdružení, neboť podstatou narovnání ve smyslu ustanovení § 585 obč. zák. je nahrazení dosavadního závazku závazkem nově sjednaným. Z dohody o narovnání bylo zjištěno, že účastníci se dohodli na rozdělení movitých věcí a rozdělení pohledávek a závazků s tím, že každý převezme polovinu závazků v celkové výši 138.191,- Kč. Co se týče pohledávek, bylo mezi účastníky sjednáno, že celkové vypořádání bude provedeno ke dni 30. 6. 2000 po účetním zpracování vkladů a výběrů společníků a DPH. Odvolací soud se ztotožnil se zjištěním soudu prvního stupně v tom, že v důsledku uhrazení závazků sdružení vznikl žalobci vůči žalovanému nárok na zaplacení částky 57.560,- Kč a žalovanému vůči žalobci částky 27.861,50 Kč; jeho posouzení otázky započtení pohledávek účastníků však shledal nesprávným. Vzhledem k tomu, že žalobou byl uplatňován toliko nárok na zaplacení částky 43.836,30 Kč, dospěl odvolací soud k závěru, že žaloba je důvodná co do částky 15.974,80 Kč (po započtení nároků žalovaného uplatněných vzájemným návrhem). Odvolací soud proto potvrdil odvoláním napadený výrok rozsudku soudu prvního stupně pod bodem II. ohledně zamítnutí návrhu žalobce co do žalované částky 14.137,55 Kč, neboť žalobci již byl výrokem cit. rozsudku pod bodem I. pravomocně přiznán nárok na zaplacení částky 29.698,75 Kč.

Vzájemný návrh žalovaného posoudil odvolací soud tak, že je po právu co do částky 27.861,50 Kč, která byla „s ohledem na projev vůle žalovaného k započtení“ započtena na nárok žalobce. Žalovaným uplatňované nároky na podíl na zisku sdružení za rok 1999 a polovinu vráceného odpočtu DPH za rok 1999 odvolací soud zhodnotil jako neopodstatněné, neboť nevyplývají z dohody o narovnání. Odvolací soud konstatoval, že předmětem řízení nebyla otázka, zda skutečně ke dni 30. 6. 2000 mezi účastníky došlo k vypořádání ve smyslu dohody o narovnání, ostatně „konečného vyrovnání závazků a pohledávek“ se žádný z účastníků v předmětném řízení nedomáhal. Ohledně částky 16.741,- Kč uplatňované žalovaným za opravu automobilu F. T. odvolací soud přihlédl k námitce promlčení vnesené žalobcem a uzavřel, že nárok žalovaného je již promlčen.

Odvolací soud, vycházející z úvahy, že ve smyslu ustanovení § 98 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) je nutné žalovaným uplatňovaný nárok co do částky 43.836,40 Kč posuzovat jako obranu proti návrhu žalobce, tudíž se žalovaný mohl na žalobci vzájemným návrhem domáhat pouze částky 176.873,70 Kč, zrušil rozsudek soudu prvního stupně co do částky 43.836,40 Kč a řízení v tomto rozsahu podle § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zastavil, protože „je zřejmé, že co do částky 43.836,40 Kč rozhodoval nad rámec nároku uplatněného žalovaným“.

Odvolací soud dospěl k odlišnému závěru také ohledně úroku z prodlení, o němž soud prvního stupně rozhodl odvoláním napadeným výrokem pod bodem II. Přiznal žalobci úrok z prodlení z žalované částky 43.836,40 Kč za dobu od 18. 7. 2002 (kdy byla žalovanému doručena žaloba) do 8. 11. 2002, tj. do doby, kdy žalovaný vzájemným návrhem uplatnil svou pohledávku k započtení, čímž došlo k částečnému zániku nároku žalobce. Úrok z prodlení ze zbylé částky ve výši 15.974,50 Kč žalobci náleží ode dne 9. 11. 2002. Výši úroku z prodlení určil podle nařízení vlády č. [142/1994](#) Sb. ve znění platném v rozhodné době.

Rozsudek odvolacího soudu ve druhém a třetím odstavci jeho výroku napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a co do dovolacího důvodu výslovně odkazuje na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Dovolatel vytýká odvolacímu soudu pochybení v právním hodnocení dohody o narovnání, v níž bylo mimo jiné sjednáno, že „po účetním zpracování vkladů a výběrů společníků, DPH, bude provedeno celkové vypořádání ke dni 30. 6. 2000“. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud neshledal právní základ pro uplatnění nároku dovolatele na vrácení poloviny odpočtu DPH za rok 1999, přestože dovolatel se svým protinávrhem ze dne 8. 11. 2002 domáhal celkového vypořádání majetkových poměrů sdružení ve smyslu

citovaného ujednání v dohodě o narovnání. Podle dovolatele ani skutečnost, že výše jím uplatňovaného nároku byla později modifikována na základě zjištění učiněného ze znaleckého posudku v řízení před soudem prvního stupně, nemá vliv na to, že jeho nárok byl uplatněn v souladu s ujednáním obsaženým v dohodě o narovnání. Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém vyjádření vytýká dovolání nedostatek náležitostí ve smyslu ustanovení § 241a o. s. ř., neboť označení účastníků v dovolání neodpovídá požadavkům podle § 42 odst. 4 o. s. ř. a z dovolání není patrné, z jakých zákonných důvodů je rozsudek odvolacího soudu napadán. Dále se žalobce ztotožňuje se závěry odvolacího soudu, které považuje za správné. Z obsahu spisu podle něj vyplývá, že tvrzení žalovaného (dovolatele) o tom, že se ve skutečnosti svým protinávrhem domáhal vypořádání ve smyslu dohody o narovnání, je „v příkrém rozporu“ s jeho právními úkony a podáními učiněnými v průběhu řízení. Pokud dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci, brojí podle žalobce ve skutečnosti proti skutkovému stavu. Žalobce navrhuje, aby dovolací soud dovolání podle § 243b odst. 1 o. s. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.). Dovolání splňuje i zákonem předepsané náležitosti, mezi něž nepatří označení všech účastníků řízení (§ 241a odst. 1 a § 42 odst. 4 o. s. ř.), a jsou v něm rovněž vymezeny dovolací důvody, jež je třeba posuzovat z obsahového hlediska (§ 41 odst. 2 o. s. ř.).

Následně se Nejvyšší soud zabýval přípustností tohoto mimořádného opravného prostředku, neboť toliko z podnětu dovolání, které je přípustné, může být přezkoumána správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných (způsobilých) dovolacích důvodů.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolatel výslovně napadá rozsudek odvolacího soudu mimo jiné v odstavci třetím jeho výroku, jímž odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Výrok o nákladech řízení, ač je součástí rozhodnutí ve věci samé, pro nějž je stanovena forma rozsudku, má však, jak vyplývá z ustanovení § 167 odst. 1 o. s. ř., povahu usnesení. Přípustnost dovolání proti výrokům o nákladech řízení je proto třeba zkoumat z hlediska zákonných ustanovení, která stanoví podmínky přípustnosti dovolání proti usnesení odvolacího soudu. Z ustanovení § 237 až § 239 o. s. ř. ovšem vyplývá, že dovolání proti výroku usnesení odvolacího soudu o nákladech řízení není podle právní úpravy přípustnosti dovolání v občanském soudním řádu účinné od 1. 1. 2001 přípustné, a to bez zřetele k povaze takového výroku, tedy bez ohledu na to, zda jde např. o měnící nebo potvrzující rozhodnutí o nákladech řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 4/2003). Okolnost, že jde o výrok závislý na napadeném výroku ve věci samé, přípustnost dovolání nezakládá. Protože dovolání v této části směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný, dovolací soud jej v rozsahu, v němž napadá rozsudek odvolacího soudu ve výroku o nákladech řízení, podle § 243b odst. 5 věty první a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Povahu usnesení má podle ustanovení § 167 odst. 1 o. s. ř. též rozhodnutí o zastavení řízení. Dovolací soud proto zkoumal přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v té části napadeného druhého odstavce jeho výroku, v níž odvolací soud zčásti zrušil rozsudek soudu prvního stupně a v tomto rozsahu řízení zastavil, z pohledu zákonných ustanovení upravujících podmínky přípustnosti dovolání proti usnesení odvolacího soudu. Dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno, je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Dovolatel však žádné námitky způsobilé zpochybnit správnost tohoto výroku nevznášá, takže vzhledem k vázanosti uplatněnými dovolacími důvody nemohl být tento výrok dovolacím soudem přezkoumán.

Ve zbývajících částech je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. K vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), je dovolací soud, je-li dovolání přípustné, povinen přihlídnout, i když nebyly v dovolání uplatněny. Existence takových vad v posuzovaném případě tvrzena nebyla a ani z obsahu spisu nebyly tyto vady zjištěny.

Nejvyšší soud tedy napadené rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal z hlediska uplatněného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo správně určenou právní normu nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V projednávané věci dovolatel zpochybňuje právní závěr odvolacího soudu (na němž jeho rozhodnutí spočívá), že uplatněné nároky je třeba posuzovat toliko na základě dohody o narovnání.

Podle ustanovení § 585 odst. 3 obč. zák. je dohodou o narovnání dosavadní závazek nahrazen závazkem, který vyplývá z narovnání.

Dosavadní závazek tedy uzavřením dohody o narovnání zaniká a je nahrazen závazkem nově sjednaným. Dohoda o narovnání pak je samostatným právním důvodem vzniku takového závazku. Institut narovnání slouží především k tomu, aby se předešlo dalším sporům, jeho účelem není zjištění, jak se věci mají, ale odstranění pochybností tím, že se původní závazek, ve kterém se sporné právo vyskytlo, ruší a nahrazuje se závazkem novým (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 6. 2000, sp. zn. IV. ÚS 13/2000, publikované ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR pod č. 20, svazek 18, str. 437). Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 15. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 1/2002, uveřejněném v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, ročník 2004, svazek 25 pod C 1908, dovodil, že účelem narovnání je odstranit spornost nebo pochybnost vznikající např. o tom, zda byly splněny všechny předpoklady vzniku nebo zániku určitého práva, spornost nebo pochybnost týkající se výše pohledávky, její splatnosti, úroků apod.

Právní závěr odvolacího soudu je tedy správný potud, že dohodou o narovnání byla nahrazena všechna předchozí ujednání mezi účastníky.

Odvolací soud však pochybil, nezabýval-li se nároky žalovaného (dovolatele) uplatněnými v rámci jeho vzájemného návrhu s tím, že „v daném případě absentují právní důvody“ jejich vzniku, neboť dohoda o narovnání „neřeší otázku vráceného DPH za rok 1999, ani otázku zisku za uvedené období“.

Obsah dohody o narovnání koresponduje právnímu názoru, že ustanovení § 841 obč. zák. zakládá nároky účastníků rozpuštěného sdružení na vypořádání, nikoli jejich povinnost vypořádat všechny věci v podílovém spoluvlastnictví, které i při zániku sdružení trvá dál, neboť zákon zánik podílového spoluvlastnictví se zánikem sdružení nespojuje (vyjádřenému v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 12. 2001, sp. zn. 29 Odo 93/2001, uveřejněnému ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod Rc 33/2002), neboť touto dohodou byl částečně vypořádán majetek sdružení a ve zbytku bylo odkázáno na budoucí jednání.

Pokud pak odvolací soud s odkazem na obsah dohody o narovnání zamítl jako neopodstatněné nároky týkající se dosud nevypořádaného majetku sdružení uplatněné žalovaným (dovolatelem) v jeho vzájemném návrhu, aniž se zabýval otázkou, zda mezi účastníky došlo k vypořádání způsobem předpokládaným dohodou o narovnání, popř. aniž by uplatněné nároky posuzoval ve smyslu ustanovení § 841 obč. zák., je jeho právní posouzení věci neúplné, a tudíž nesprávné.

Za daného stavu byl dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) uplatněn opodstatněně. Dovolací soud proto podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu v měnícím výroku ohledně částky 47.576,- Kč požadované žalovaným a v závislých nákladových výrocích a podle § 243b odst. 3 věty první o. s. ř. vrátil věc v tomto rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)

- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)